

TEMATICKÝ INFORMAČNÝ PREHĽAD EURÓPSKEHO SEMESTRA

DAŇOVÝ SYSTÉM

1. ÚVOD

Napriek tomu, že hospodárske podmienky sa odnedávna zlepšujú, Európska únia stále čelí následkom krízy vrátane nedostatku investícií a rastúcich nerovností. Mnoho občanov v celej EÚ preto žiada, aby sa viac pozornosti venovalo sociálnej spravodlivosti.

Daňový systém zohráva ústrednú úlohu pri formovaní spravodlivej spoločnosti a silného hospodárstva. Môže pomôcť riešiť nerovnosti, a to nielen podporou sociálnej mobility, ale aj znižovaním nerovnosti v oblasti trhového príjmu.

Daňová politika môže mať podobne významný vplyv na rozhodnutia o zamestnanosti, úroveň investícií a ochotu podnikateľov expandovať¹, pričom všetky tieto činitele vedú k väčšiemu rastu.

Politiky daňového systému sa preto posudzujú vzhľadom na štyri priority:

- podpora investícií,
- podpora zamestnanosti,
- znižovanie nerovností,
- zabezpečenie dodržiavania daňových predpisov.

V tomto informačnom prehľade sa opisujú výzvy týkajúce sa daňovej politiky, ktorým v týchto oblastiach čelia krajiny EÚ. Ďalej

sa prezentujú politické nástroje, ktoré by mohli pomôcť pri ich riešení. A napokon sa na základe súboru ukazovateľov a nedávnych daňových reforiem skúma súčasný stav v dotknutých krajinách.

Témou tohto informačného prehľadu nie je otázka vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktorej je venovaný samostatný informačný prehľad. Analýza uvedená v tomto dokumente by sa okrem toho mala čítať v spojení s tematickými informačnými prehľadmi o týchto otázkach:

- výskum a inovácie,
- účasť žien na trhu práce,
- nedeklarovaná práca,
- aktívne politiky trhu práce,
- nerovnosť,
- sociálne začlenenie,
- boj proti korupcii,
- bývanie.

2. VÝZVY V OBLASTI DAŇOVEJ POLITIKY, KTORÝM ČELIA VLÁDY EÚ

2.1. Podpora investícií

V krajinách EÚ existujú veľké rozdiely v úrovni celkového zdanenia.

Očakáva sa, že v roku 2017 sa bude odhadovaný pomer daní k HDP² v rámci

¹ Viac informácií o uvedených otázkach pozri v dokumente: Európska komisia (2017), Daňové politiky v Európskej únii: prehľad z roku 2017, pripravuje sa.

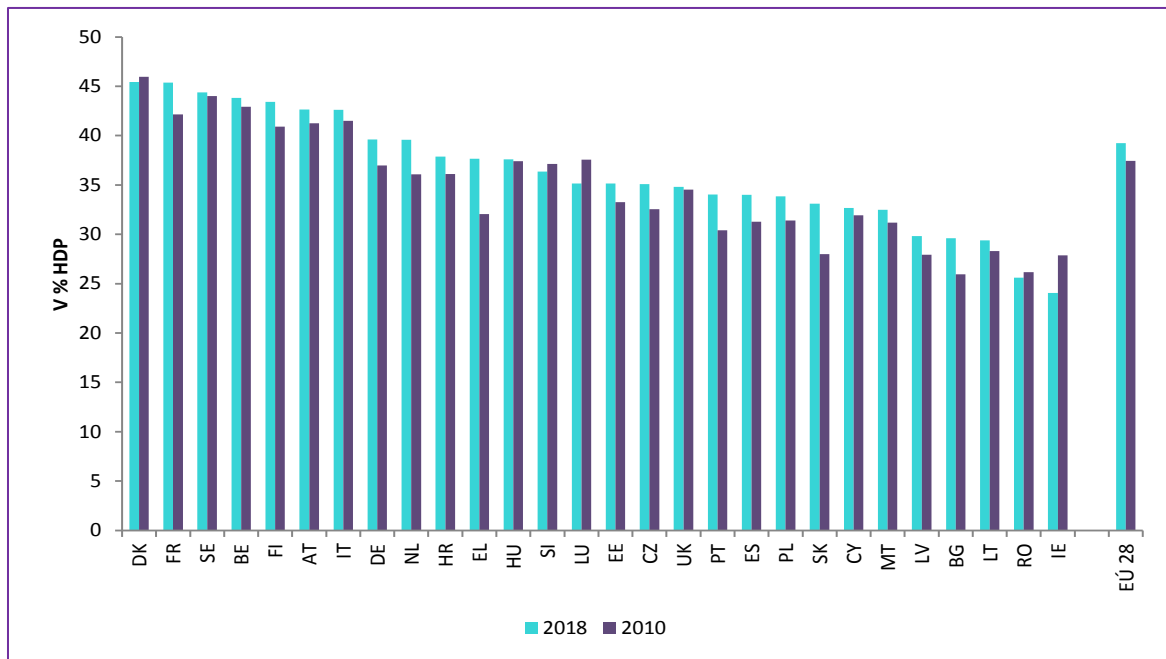
² Toto opatrenie zahŕňa skutočne zaplatené príspevky sociálneho zabezpečenia, neprihliada sa v ňom však na príspevky, ktoré niektoré vlády považujú za uhradené za štátnych zamestnancov ich pripísaním.

EÚ28 pohybovať od 24,1 % v Írsku po 45,6 % v Dánsku (graf 1).

V rozdieloch v celkovej výške zdanenia sa v skutočnosti odzrkadľujú rozdiely v sociálnych preferenciách týkajúcich sa verejných statkov.

Zatiaľ neexistujú spoľahlivé dôkazy vplyvu celkovej úrovne zdanenia na hospodársky rast. Lepšie však chápeme, ako jednotlivé zložky daňového systému ovplyvňujú rast prostredníctvom celkovej produktivity faktorov, rastu základného imania alebo ponuky pracovnej sily.

Graf 1: Celkové daňové zaťaženie v krajinách EÚ ako percentuálny podiel HDP, 2012 a 2018

Zdroj: Európska komisia, AMECO.

Je dostatočne zdokumentované, že daň z príjmu právnických a fyzických osôb má vplyv na rast a investície.

Daň z príjmu právnických osôb ovplyvňuje umiestnenie podnikov aj domáce a priame zahraničné investície.

Hlavnými určujúcimi činiteľmi hospodárskych účinkov daňového systému sú sadzby dane, spôsob vymedzenia základu dane a aspekty dodržiavania daňových predpisov. Produktívne investovanie môže ovplyvňovať zdanenie rôznych zdrojov financovania, forma fiškálnych stimulov a čas, ktorý podniky vynakladajú na dodržiavanie daňových predpisov.

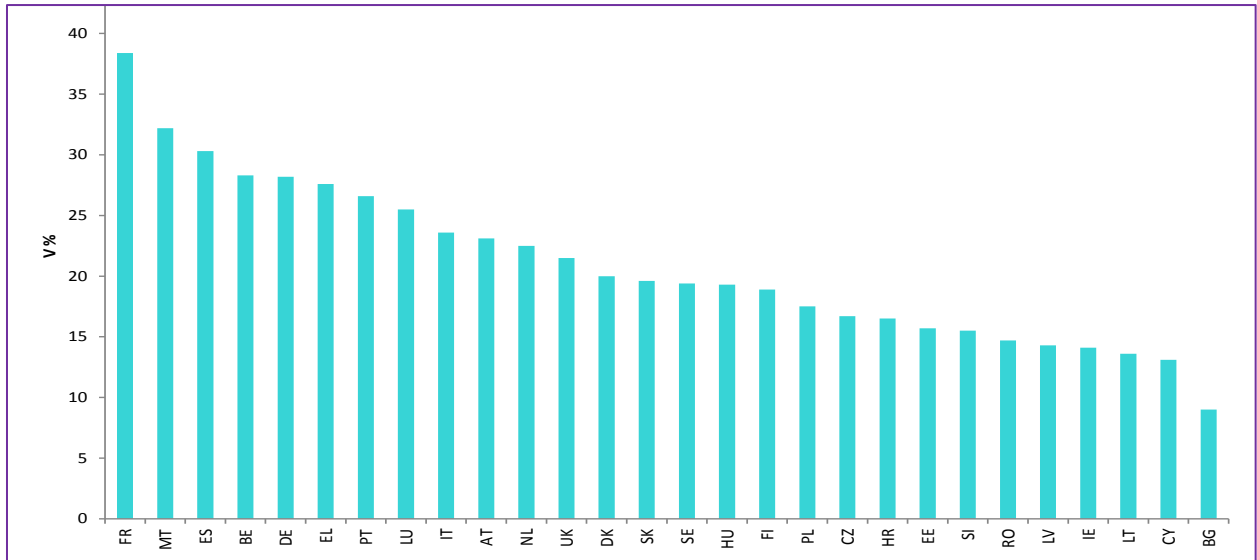
Rozdiely v dani z príjmu právnických osôb môžu nadnárodné spoločnosti podnikieť

k presunu ziskov z krajín s vysokou daňou do krajín s nízkou daňou.

V efektívnych sadzbách dane sa zachytáva široké spektrum faktorov presahujúcich zákonnú daň z príjmu právnických osôb, ako sú prvky základu dane, zdroj financovania (dlhopisy, nerozdelený zisk alebo nové vlastné imanie) a aktívum, do ktorého sa investuje (stroje a zariadenia, budovy, nehmotný majetok, zásoby a finančné aktíva).

Nasledujúci graf ilustruje rozdiely v efektívnych priemerných sadzbách dane z príjmu právnických osôb v rozsahu od 38,4 % vo Francúzsku po 9 % v Bulharsku.

Graf 2: Efektívne priemerné sadzby dane z príjmu právnických osôb v členských štátoch EÚ v percentách, 2016

Zdroj: ZEW (2016), Efektívne úrovne zdanenia podľa Devereuxovej/Griffithovej metodiky: priebežná správa z roku 2016. Projekt pre Európsku komisiu.

Poznámka: 1. Efektívnou priemernou sadzbou dane z príjmu právnických osôb sa merajú dane, ktoré spoločnosti platia z podhraničných investícií, ktoré produkujú zisky presahujúce bežný kapitálový výnos. 2. Na zohľadnenie odpočítateľnej položky pre vlastné imanie podnikov na Cypre, v Belgicku a Taliansku sa predpokladá, že sadzby týchto odpočítateľných položiek sa rovnajú trhovej úrokovej sadzbe v modeli.

Rozhodnutia o tom, či investovať menej alebo viac, sú ovplyvnené efektívnou hraničnou sadzbou dane, t. j. daňovým zaťažením posledného eura investovaného do projektu, ktorý nevykazuje zisk ani stratu („hraničná“ investícia).

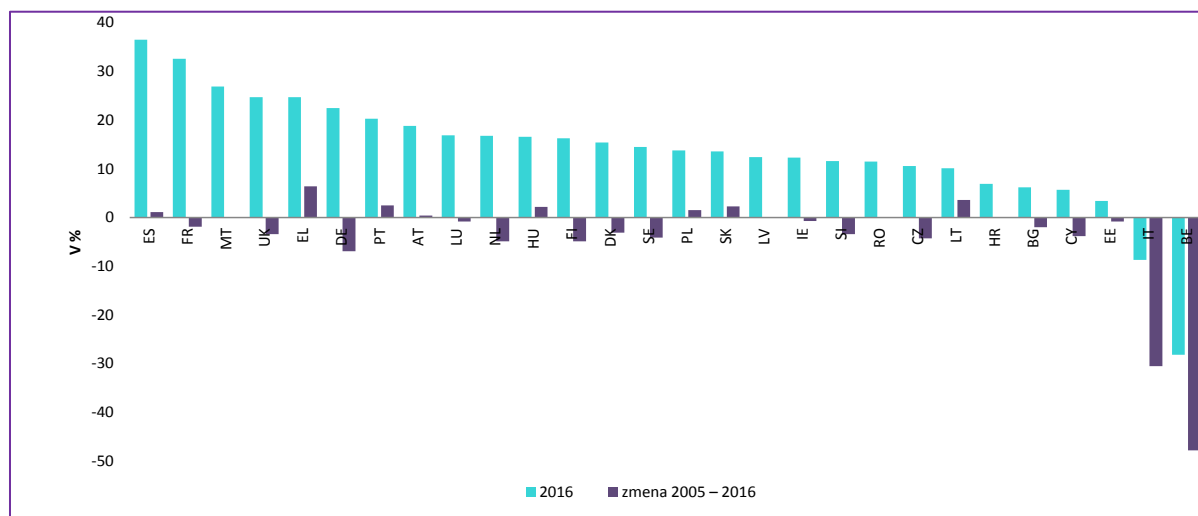
Čím je efektívna hraničná sadzba dane menšia, tým je daňový systém priaznivejší pre investície.

Existuje viacero spôsobov na zníženie efektívnej hraničnej sadzby dane

a vytvorenie daňového systému podporujúceho investovanie. Medzi ne patria:

- poskytnutie režimov rýchlejšieho odpisovania alebo okamžitého účtovania nákladov,
- umožnenie odpočítania nákladov na vlastné imanie,
- zlepšenie podmienok na prenos strát do budúcich období,
- poskytnutie daňových stimulov na výskum a vývoj.

Graf 3: Efektívne hraničné sadzby dane z príjmu právnických osôb v krajinách EÚ ako percentuálny podiel, 2016

Zdroj: ZEW (2016), Efektívne úrovne zdanenia podľa Devereuxovej/Griffithovej metodiky: priebežná správa z roku 2016. Projekt pre Európsku komisiu.

Poznámky: 1. Ukazovateľ je založený na Devereuxovom/Griffithovom modeli. 2. Na zohľadnenie odpočítateľnej položky pre vlastné imanie podnikov na Cypre, v Belgicku a Taliansku sa predpokladá, že sadzby týchto odpočítateľných položiek sa rovnajú trhovej úrokovej sadzbe v modeli.

2.2. Podpora tvorby pracovných miest a zamestnanosti

Daňovo-odvodové zaťaženie práce ovplyvňuje rozhodnutia jednotlivcov o tom, či a koľko pracovať (ponuka pracovnej sily), aj rozhodnutia zamestnávateľov prijímať pracovníkov, keďže zvyšujú náklady práce (dopyt po pracovnej sile)³. Ponuka pracovnej sily niektorých skupín obyvateľstva (nízkokvalifikovaní pracovníci, mládež, seniori a druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti) je osobitne citlivá na dane a príspevky sociálneho zabezpečenia⁴.

³ Tieto rozhodnutia závisia aj od dostupných sociálnych dávok vyplácaných v prípade nezamestnanosti alebo práce na čiastočný úväzok. Pokiaľ ide o ďalšie určujúce činitele vplyvu daňovo-dávkových systémov na ponuku pracovnej sily, pozri rôzne ukazovatele, ktoré sú k dispozícii prostredníctvom spoločnej databázy Európskej komisie a OECD pre ukazovatele v oblasti daní a dávok.

⁴ Pozri napríklad Costas Meghir a David Phillips, Labour Supply and Taxes (Ponuka pracovnej sily a dane), 2010, v Institute for Fiscal Studies (vyd.), The Mirrlees Review:

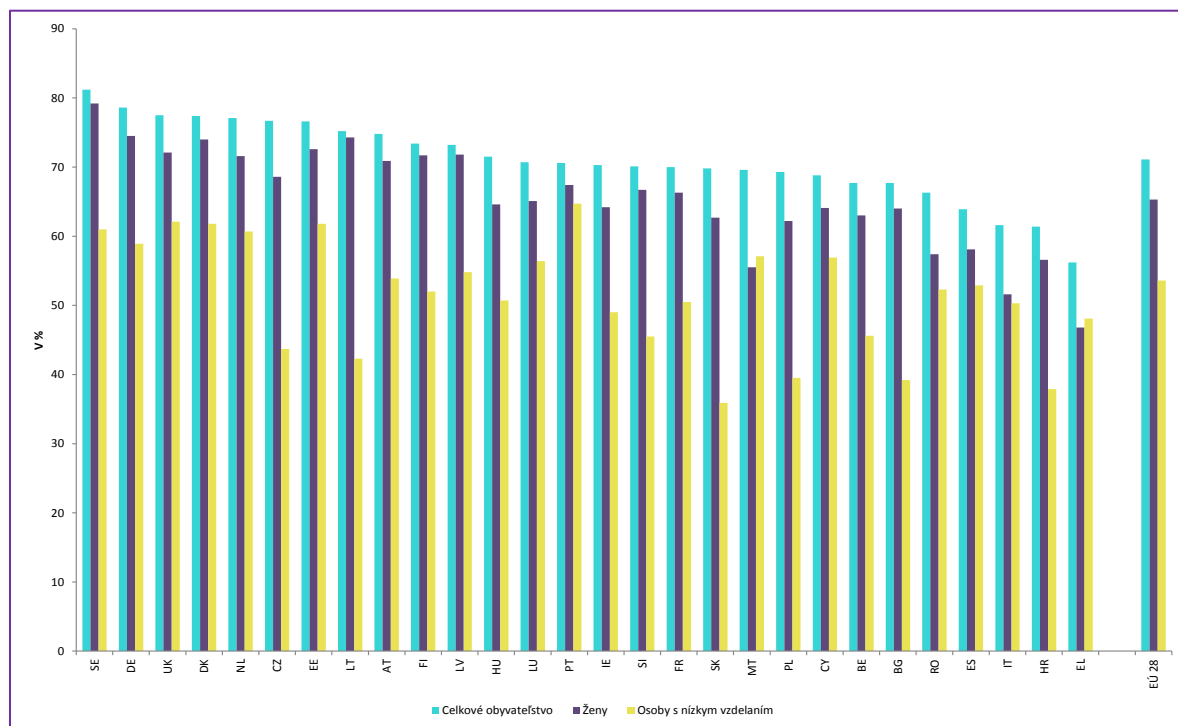
V nasledujúcom grafe sa zobrazuje miera zamestnanosti celkového obyvateľstva a osôb s nízkym vzdelaním. Tieto údaje môžu naznačovať, kde krajina čelí výzve, pokiaľ ide o podporu celkovej zamestnanosti alebo zamestnanosti osobitných skupín.

Zatiaľ čo miera zamestnanosti v krajinách EÚ sa v posledných rokoch zlepšila, situácia v jednotlivých krajinách je rôznorodá. Podobne sa v jednotlivých krajinách líši rozdiel medzi mierou zamestnanosti osôb s nízkym vzdelaním a celkovou zamestnanosťou.

Najväčší rozdiel medzi týmito dvoma hodnotami je na Slovensku (33,9 percentuálneho bodu) a najnižší v Portugalsku (5,9 percentuálneho bodu).

Dimensions of Tax Design (Mirrleesov prieskum: dimenzie daňovej štruktúry), Oxford University Press, s. 202 – 274.

Graf 4: Miera zamestnanosti celkového obyvateľstva, žien a osôb s nízkou kvalifikáciou, 2016

Zdroj: Eurostat, 2017.

Poznámka: 1. Ide o vekovú skupinu 20 – 64 rokov. 2. „Nízke vzdelanie“ znamená úroveň 0 – 2 podľa ISCED. 3. Miera zamestnanosti žien sa používa ako zástupný údaj pre druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti. Uznáva sa, že v tomto prípade nemusí ísť nevyhnutne o to isté. 4. Miera zamestnanosti sa nemeeria v ekvivalentoch plného pracovného času.

Daňovým klinom sa meria pomerný rozdiel medzi nákladmi zamestnávateľa na pracovníka a čistým („vreckovým“) zárobkom zamestnanca. Merajú sa ním preto stimuly pre prácu (strana ponuky pracovnej sily) aj stimuly pre zamestnávanie zamestnancov (strana dopytu po pracovnej sile).

Od roku 2010 do roku 2016 sa daňový klin v prípade osôb zarábajúcich 50 % priemernej mzdy v EÚ v priemere znížil. V rôznych krajinách sa však hýbe rôznymi smermi; v 15 krajinách sa zvýšil a v 10 znížil.

Zloženie daňového klinu je dôležité z krátkodobého hľadiska, keďže jeho rôzne zložky môžu ovplyvňovať buď dopyt po pracovnej sile, alebo jej ponuku.

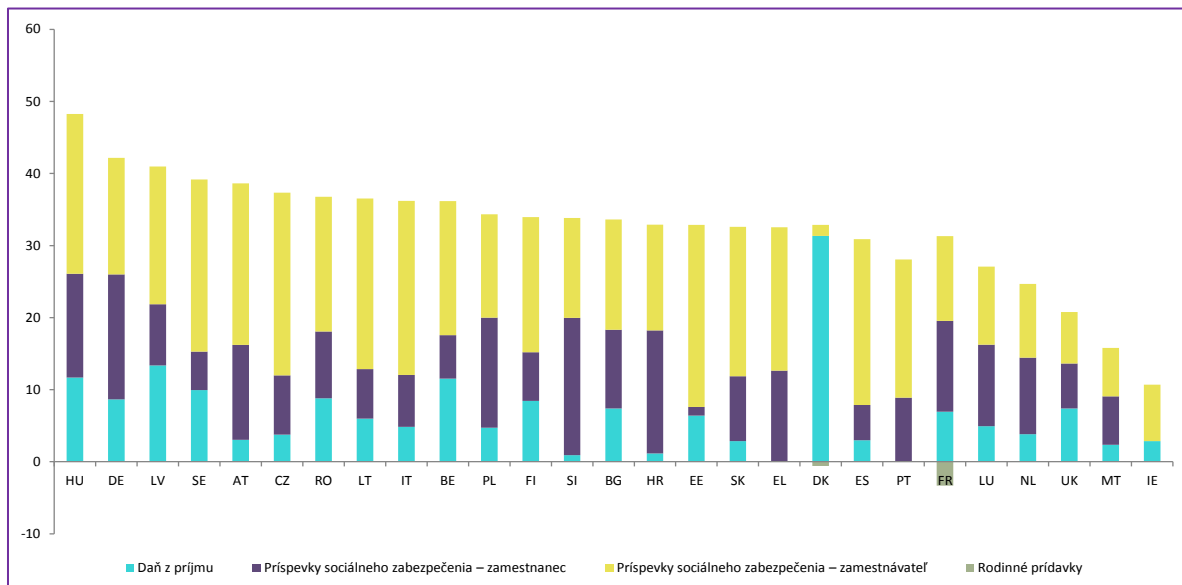
V nasledujúcom grafe je daňový klin na jedného zamestnanca, ktorý zarába priemernú mzdu, rozdelený na jeho samostatné zložky:

- daň z príjmu fyzických osôb,
- príspevky sociálneho zabezpečenia zamestnávateľa,
- príspevky sociálneho zabezpečenia zamestnanca,
- rodinné prídavky⁵.

V grafe je zobrazený daňový klin jedného zamestnanca, ktorý zarába 50 % priemernej mzdy.

⁵ Rodinné prídavky znižujú celkový daňový klin vo Francúzsku a v Dánsku.

Graf 5: Zloženie daňového klinu osoby s nízkym príjmom v jednotlivých krajinách EÚ, 2016

Zdroj: Databáza Európskej komisie pre ukazovatele v oblasti daní a dávok založená na modeli daní a dávok OECD, aktualizované 10. apríla 2017.

Poznámky: 1. V prípade Cypru nie sú dostupné nedávne údaje. 2. Keďže údaje sa týkajú jednotlivých zamestnancov bez detí, ktorí zarábajú 50 % priemernej mzdy.

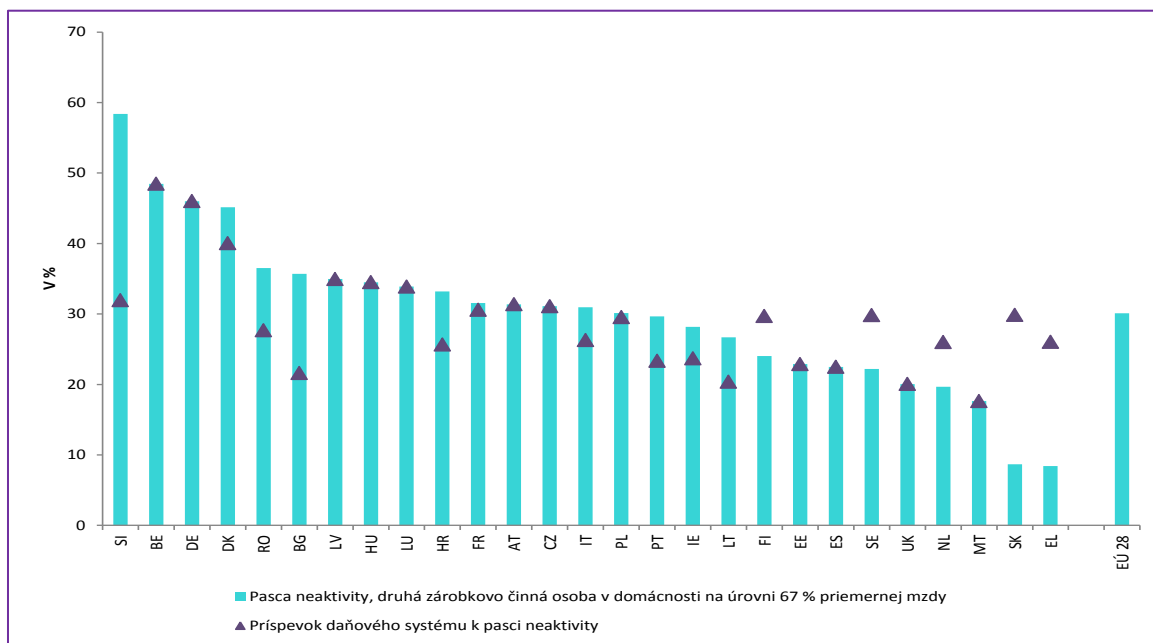
Prvky daňového systému ako prevoditeľný **zápočet dane a stupeň spoločného zdanenia** spolu s prvkami systému dávok, ako je odňatie dávok vyplácaných po preverení príjmu, **môžu prispieť k vysokým hraničným sadzbám dane pre druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti, ktoré prechádzajú z neaktivity do zamestnania, alebo k zvýšeniu ich zárobku.**

Treba pripomenúť, že rozhodnutie o návrate do zamestnania alebo zvýšení úväzku môžu ovplyvniť ďalšie činitele ako existencia cenovo dostupných a vysokokvalitných služieb formálnej starostlivosti, a to najmä vrátane starostlivosti o deti, ako aj vhodne navrhnuté politiky na zabezpečenie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom.

V nasledujúcom grafe sa zobrazuje pasca neaktivity v prípade druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti v krajinách EÚ⁶. Vo väčšine krajín daňový systém v pomerne vysokej miere prispieva k pasci pre druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti v prípadoch, keď druhá zárobkovo činná osoba zarába priemernú mzdu.

⁶ Pascou neaktivity – čiže implicitnou daňou z návratu neaktívnych osôb do práce – sa meria tá časť dodatočnej hrubej mzdy, ktorá sa odvedie na daniach v prípade, že neaktívna osoba (ktorá nemá nárok na dávky v nezamestnanosti, ale má nárok na sociálnu pomoc po preverení príjmov) začne pracovať. Inými slovami, týmto ukazovateľom sa merajú finančné stimuly na prechod z neaktivity (a sociálnej pomoci) do zamestnania.

Graf 6: Pasca neaktivity v prípade druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti v krajinách EÚ, 2015

Zdroj: Databáza Európskej komisie pre ukazovatele v oblasti daní a dávok založená na modeli daní a dávok OECD.

Poznámka: 1. Údaje o pasci sa týkajú druhej zárobkovo činnnej osoby v domácnosti s príjmom na úrovni 67 % priemernej mzdy v rodine s dvoma zárobkovo činnými osobami a dvoma deťmi; hlavná zárobkovo činná osoba zarába priemernú mzdu. 2. „Príspevok daňového systému“ je príspevok daňového systému k pasci neaktivity v percentuálnych bodoch (ďalšími prispievajúcimi činiteľmi sú napríklad odňaté dávky v nezamestnanosti, sociálna pomoc a príspevky na bývanie).

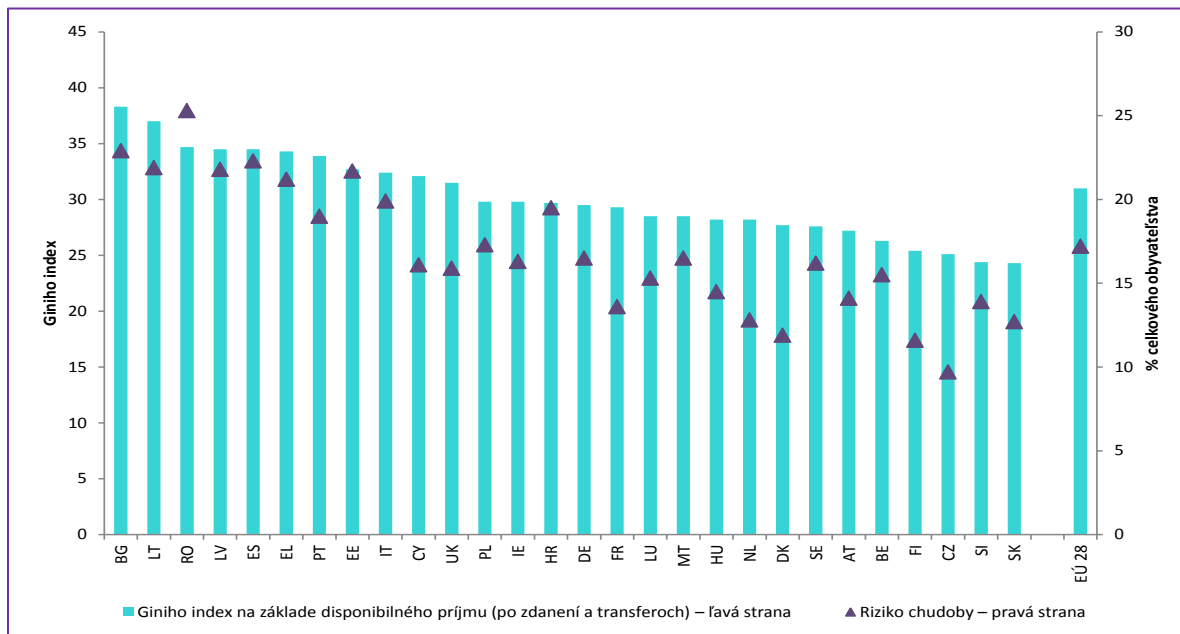
2.3. Náprava nerovnosti a presadzovanie sociálnej mobility

V nasledujúcom grafe sa uvádza **nerovnosť disponibilného príjmu** (po zdanení a dávkach) podľa Giniho indexu spolu s percentuálnym podielom obyvateľstva **ohrozeného chudobou** v jednotlivých krajinách EÚ.

Hoci EÚ má jeden z najpokročilejších systémov sociálneho štátu na svete, stále existujú niektoré významné nerovnosti.

Litva, Rumunsko, Bulharsko, Lotyšsko a Estónsko vykazujú najvyššie úrovne príjmovej nerovnosti po zdanení a transferoch.

Graf 7: Úroveň príjmovej nerovnosti v krajinách EÚ, 2016

Zdroj: Eurostat, štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach (EU-SILC). 2016.

Poznámky: 1. Vertikálna os: Giniho koeficienty. Rozsah škály je od 0 do 100. Hodnota 0 zodpovedá úplnej rovnosti (rovnaký príjem pre každého), zatiaľ čo hodnota 100 zodpovedá maximálnej nerovnosti (všetok príjem plynie len jedinej osobe; všetci ostatní nemajú nič). Dôchodky sú zahrnuté do sociálnych transferov. 2. Horizontálna os: miera rizika chudoby ako percentuálny podiel celkového obyvateľstva. Tento ukazovateľ je doplnením Giniho koeficientu s cieľom poskytnúť presnejší obraz sociálnych výziev v krajinách EÚ. Vyjadruje podiel celkového obyvateľstva so zárobkom nižším ako 60 % mediánového ekvivalentného príjmu po sociálnych transferoch. 3. V prípade IE, IT, LU nie sú k dispozícii údaje za rok 2016, preto boli použité údaje za rok 2015. 4. Priemer EÚ 28 sa vypočítava ako aritmetický priemer jednotlivých vnútroštátnych údajov vážený podľa počtu obyvateľov.

Rastúca akumulácia súkromného majetku v Európe za posledných 40 rokov a nárast nerovnosti podnietili intenzívnu verejnú diskusiu o spravodlivosti existujúcich daňových systémov.

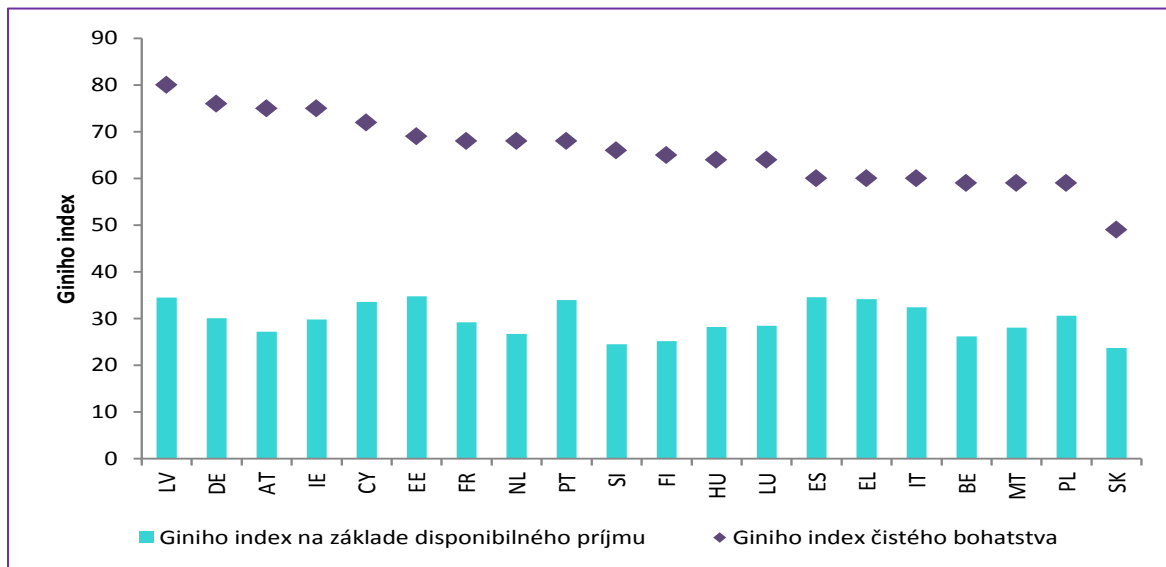
Majetková nerovnosť presahuje príjmovú nerovnosť (graf 7). To viedlo k uznaniu skutočnosti, že nerovnosť sa

musí riešiť zo spoločnej perspektívy príjmu a majetku.

Z dostupných údajov vyplýva, že majetková nerovnosť je mimoriadne významnou otázkou v Lotyšsku, Nemecku, Rakúsku a Írsku.

Graf 8: Úroveň príjmovej nerovnosti (2016) a majetkovej nerovnosti (2014)

Zdroj: Výpočty Európskej komisie na základe prieskumu ECB o financiách a spotrebe domácností, 2016, a Eurostat 2016.

Poznámka: Čistý majetok sa vymedzuje ako rozdiel medzi celkovými aktívami domácností a ich celkovými pasívami.

Väčšia nerovnosť je spojená s menšou sociálnou mobilitou, keďže nerovnosť formuje príležitosti⁷. Sociálna mobilita môže byť vnútrogeneračná aj medzigeneračná.

Vnútrogeneračná mobilita je možnosť vzostupu alebo zostupu (napríklad po príjmovom rebríku) počas života jednotlivca.

Medzigeneračná mobilita je rozsah, v akom sociálno-ekonomické charakteristiky osôb odrážajú sociálno-ekonomické charakteristiky ich rodičov.

Medzigeneračná mobilita je dôležitým ukazovateľom toho, či jednotlivci môžu v spoločnosti uspieť bez ohľadu na ich sociálno-ekonomické zázemie. Je úzko spojená s **rovnosťou príležitostí**.

Daňový systém zohráva úlohu v podpore sociálnej mobility, napríklad:

2.4. Dodržiavanie daňových predpisov⁸

Daňový únik vo všeobecnosti znamená nelegálne úkony, pri ktorých sa zamlčí alebo opomenie povinnosť zaplatiť daň, t. j. daňovník zamlčí daňovým orgánom príjem alebo informácie, v dôsledku čoho zaplatí nižšiu daň, než je zo zákona povinný zaplatiť.

Príkladom daňového úniku je nahlasovanie nižších tržieb s cieľom znížiť platby DPH. Ďalší príklad súvisí s nedeklarovanou prácou, pri ktorej sa neuhrádza daň z príjmu fyzických osôb a príspevky sociálneho zabezpečenia.

Existuje viacero odhadov, koľko daní by sa mohlo vybrať, ale sa napokon nevyberie. Výpadok príjmov z DPH je však jediným výpadkom daňových príjmov, v súvislosti s ktorým existujú porovnateľné odhady založené na spoločnej metodike pre všetky

⁷ Corak, M., Income Inequality, Equality of Opportunity, and Intergenerational Mobility (Príjmová nerovnosť, rovnosť príležitostí a medzigeneračná mobilita), 2013. Dokument na rokovanie č. 7520, spoločnosť IZA.

⁸ Otázka agresívneho daňového plánovania a vyhýbania sa daňovým povinnostiam je témou samostatného informačného prehľadu.

- ako zdroj financovania kvalitného vzdelávania,
- ako prostriedok na znižovanie prenosu privilégií alebo znevýhodnenia z jednej generácie na ďalšiu,
- prostredníctvom prerozdelenia príjmu, a najmä bohatstva, stimulovaním správania, ktoré zvyšuje sociálnu mobilitu.

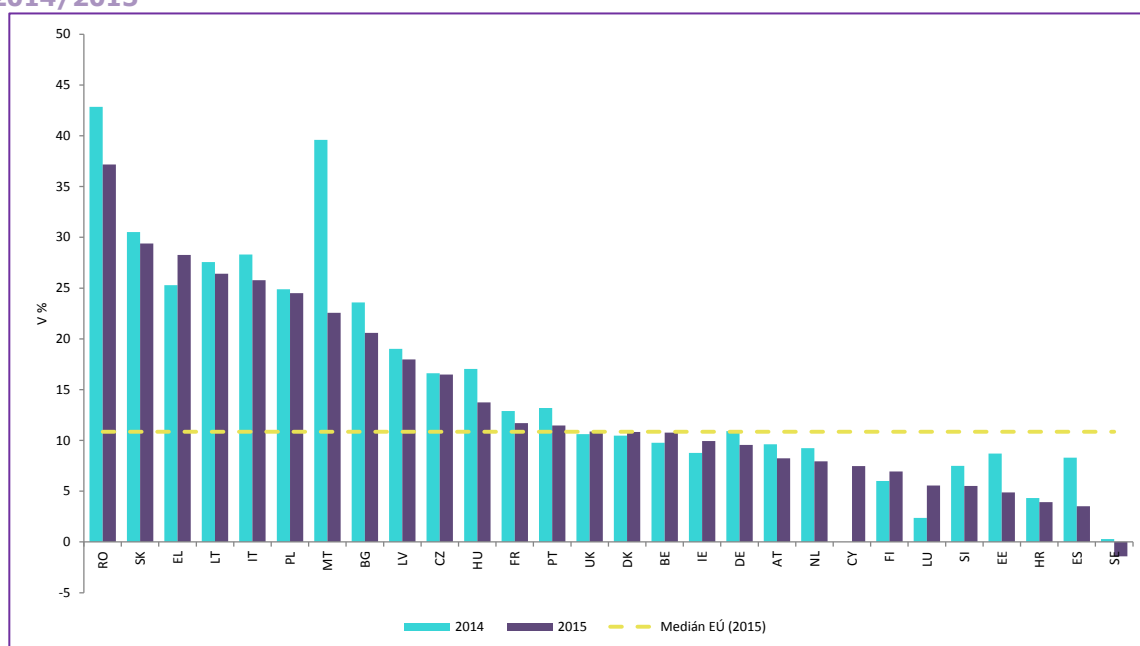
krajiny EÚ.

Výpadok príjmov z DPH je rozdiel medzi skutočne vybranou sumou DPH a odhadovanou sumou DPH, ktorá sa teoreticky môže vybrať podľa predpisov o DPH.

Meria sa ním účinnosť dodržiavania predpisov o DPH a presadzovania opatrení v jednotlivých členských štátoch.

Výpadok príjmov z DPH je najväčší v Rumunsku, na Slovensku, v Grécku a Litve.

Graf 9: Výpadok príjmov z DPH ako percentuálny podiel teoretickej povinnosti zaplatiť DPH, 2014/2015

Zdroj: CASE a kol. (2017). Štúdia a správy o výpadku príjmov z DPH v 28 krajinách EÚ: záverečná správa za rok 2017, TAXUD/2015/CC/131.

3. POLITICKÉ NÁSTROJE NA RIEŠENIE VÝZIEV V OBLASTI DAŇOVEJ POLITIKY

Ku kľúčovým prvkom, ktoré treba sledovať pri posudzovaní spravodlivosti a účinnosti daňového systému, je rozsah, v akom

- podporuje investície,
- podporuje tvorbu pracovných miest a zamestnanosť,
- napráva nerovnosti,
- dosahuje vysoké úrovne dodržiavania predpisov.

Hoci medzi cieľmi v oblasti účinnosti a spravodlivosti vo všeobecnosti niekedy existujú kompromisy, tieto dva aspekty nie sú v nijakom prípade v protiklade.

3.1. Podpora investícií

Nedostatočné investície znamenajú nižší rast, znižujú však aj rast produktivity a znamenajú slabé dlhodobé vyhliadky z hľadiska zamestnanosti a rastu.

Podpora investícií je preto jednou z najvyšších politických priorít Komisie.

Dôležité je navrhnuť daňový systém, v ktorom sa efektívna hraničná sadzba dane udržiava na nízkej úrovni a tým sa bráni odrádzaniu ziskových investícií.

To neznamená, že sadzby dane sa musia znížiť. Efektívne hraničné zdanenie sa namiesto toho môže znížiť režimami rýchlejšieho odpisovania, okamžitým

účtovaním nákladov alebo umožnením odpočítateľnosti nákladov na financovanie vlastného imania, dokonca aj keď sa to kompenzuje zmenou daňových sadzieb.

Pre podniky a investorov prijímajúcich rozhodnutia je dôležitá právna istota a stabilné, predvídateľné a jednoduché daňové predpisy.

Narušenia v daňovom systéme by mohli ovplyvniť prístup k financovaniu a odradiť kapitálové investície.

Daňový systém je jedným z hlavných nástrojov, ktoré má vláda k dispozícii na podporu podnikania a inovácií.

Daňové politiky môžu pomôcť znížiť podnikateľské riziko a náklady na vykonávanie podnikateľskej činnosti. Daňový systém pomáha naprávať zlyhanie trhu. K príkladom patrí neprimerané investovanie do výskumu a vývoja, rizikové financovanie a environmentálne externality ako znečistenie.

Vhodne navrhnutý daňový systém by tak mohol viesť k zvyšovaniu životnej úrovne poskytovaním stimulov pre inteligentné a ekologické investovanie.

Úroveň dôvery verejnosti k systému ovplyvňuje účinnosť daňovej správy. Daňovníci majú tendenciu viac dôverovať organizáciám, ktoré sú vnímané ako efektívne a účinné.

Okrem nákladov na výber daní by sa malo prihliadať aj na náklady spojené s platením daní. Tie sa často nazývajú **nákladmi na dodržiavanie daňových predpisov**. Tieto náklady môžu odrádzať od zakladania nových podnikov, podporovať tieňové hospodárstvo, zvyšovať nedodržiavanie predpisov a poškodzovať konkurencieschopnosť podnikov a krajiny.

3.2. Podpora tvorby pracovných miest a zamestnanosti

Znižovanie daňového zaťaženia práce môže byť nástrojom na presadzovanie vyššej miery zamestnanosti, najmä ak vysoké náklady práce odrádzajú od prijímania pracovníkov (t. j. otázky dopytu po pracovnej sile) alebo ak stimuly pre nástup do zamestnania sú nízke, keď sa

práca nevypláca (t. j. otázky ponuky pracovnej sily).

Cielené znižovanie daňového zaťaženia zraniteľných a citlivejších skupín, ako sú osoby s nízkym príjmom alebo druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti, môže pomôcť zvýšiť mieru zamestnanosti a zároveň znižovať chudobu sociálne vylúčenie.

Keďže len niekoľko krajín má dostatočný fiškálny priestor na to, aby mohli uvažovať o znížení daňového zaťaženia práce bez akejkoľvek kompenzácie, je potrebné zvážiť, ako sa má takéto zníženie financovať.

Jednou z možností je presun zdanenia na iné základy dane. Potenciálny priestor na daňový presun závisí od existujúcej daňovej štruktúry. Niektoré druhy daňových základov, ako sú spotrebné dane, periodické dane z nehnuteľností a environmentálne dane, sa považujú za menej škodlivé pre rast.

V najnovšej ekonomickej literatúre sa však upozorňuje na rôznorodé reakcie, nelineárne účinky a rozdiely v rozsahu medzi krátkodobými a dlhodobými účinkami. Podrobná forma dane je prinajmenšom taká dôležitá ako štruktúra daňového systému.

Vysoká úroveň daňového zaťaženia práce spolu s pomerne nízkym daňovým zaťažením v podobe spotrebných daní, periodických daní z nehnuteľností a environmentálnych daní môže napriek tomu naznačovať, že existuje priestor na presun daní smerom od práce. Potrebné je však zvážiť aj distribučný vplyv zvýšeného zdanenia v týchto oblastiach.

3.3. Náprava nerovnosti a presadzovanie sociálnej mobility

Daňový systém zohráva úlohu vo formovaní spravodlivej spoločnosti, a to aj prostredníctvom týchto aspektov:

- zabezpečenie správneho zloženia príjmov na financovanie verejných výdavkov,
- zmierňovanie nerovnosti a/alebo
- podpora sociálnej mobility a medzigeneračnej spravodlivosti.

Také opatrenia ako **rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu alebo zdravotnej starostlivosti sú určené na zvyšovanie rovnosti príležitostí**. Tieto verejné výdavky sa financujú prostredníctvom daňového systému, ktorý je založený na správnom zložení daní a skutočnom dodržiavaní daňových predpisov všetkými daňovníkmi.

Daňovo-dávkové systémy môžu byť aj účinným prostriedkom na boj proti príjmovej nerovnosti prostredníctvom prerozdelenia. Dôležitým zostáva zváženie sociálneho vplyvu daňových systémov s cieľom dosiahnuť rovnováhu medzi účinnosťou a spravodlivosťou daňovej štruktúry v súlade s preferenciami krajiny.

Daňový systém sa môže použiť aj na stimulovanie určitých druhov správania.

Kľúčovú úlohu zohráva štruktúra systému. Okrem zdanenia príjmu a peňažných dávok zohráva celková štruktúra daňového systému⁹ úlohu v znižovaní príjmovej aj majetkovej nerovnosti a v podpore sociálnej súdržnosti.

Dôležité je zabezpečiť, aby celkové daňové zaťaženie občanov, ktoré sa líši podľa ich zdrojov príjmu, bolo progresívne a aby bol daňový systém súdržný a efektívny. V ideálnom prípade môže takýto systém pomôcť napraviť nerovnosti v oblasti trhového príjmu. A napokon musí zabrániť ich zvyšovaniu.

3.4. Dodržiavanie daňových predpisov

Na vytvorenie spravodlivej spoločnosti je nevyhnutné zlepšiť dodržiavanie daňových predpisov a tým zabezpečiť daňové príjmy pre verejné politiky na financovanie vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, infraštruktúry, obrany atď.

Na boj proti daňovým podvodom a daňovým únikom je dôležité

uplatňovať mnohostrannú stratégiu¹⁰. Väčšie presadzovanie a kontrola sú dôležité, rovnako dôležité je však aj budovanie dôvery a rozvoj kultúry dodržiavania daňových predpisov.

Potrebné je, aby daňové orgány preskúmali existujúce politiky a právne rámce alebo vypracovali nové stratégie s cieľom zabezpečiť, aby si daňovníci plnili svoje povinnosti – najlepšie dobrovoľne.

Vzhľadom na cezhraničnú povahu porušovania daňových predpisov a integráciu národných hospodárstiev v rámci EÚ je potrebný koordinovaný prístup, a to nielen prostredníctvom európskych iniciatív, ale aj prostredníctvom koordinácie vnútroštátnych politík.

4. PRESKÚMANIE SÚČASNÉHO STAVU

4.1. Podpora investícií

Podpora investícií bola dôležitou prioritou nedávnych daňových reforiem, najmä v krajinách zasiahnutých krízou. Úsilie sa vynaložilo aj na zjednodušenie podnikateľského prostredia s ohľadom na daňový systém. Národné vlády však môžu pre podporu investícií prostredníctvom daňových politík urobiť viac.

Vo väčšine systémov dane z príjmu právnických osôb sa firmám poskytujú stimuly na prijatie väčšieho zadĺženia tým, že sa umožní odpočítanie vyplatených úrokov, neposkytuje sa však podobný režim v prípade vlastného imania.

Keďže na investovanie prostredníctvom dlhu sa vzťahuje preferenčný režim, minimálna návratnosť pred zdanením potrebná na to, aby sa investícia oplatila („náklady na kapitál“), bude v prípade investícií financovaných prostredníctvom dlhu nižšia. Veľkosť tohto zvýhodnenia dlhu je v rámci EÚ rôzna.

Zvýhodňovanie dlhu vedie k vyšším úrovniam zadĺženia, vďaka čomu sú

⁹ Vrátane DPH, dane z nehnuteľností, dane z kapitálového zisku, dane z dedičstva, progresívnej povahy dane z príjmu fyzických osôb.

¹⁰ Otázka agresívneho daňového plánovania a vyhýbania sa daňovým povinnostiam je témou samostatného informačného prehľadu.

spoločnosti krehkejšie a hospodárstva náchylnejšie na krízu. V dôsledku toho sa zhoršujú riziká z hľadiska finančnej stability a zvyčajne to vedie k neprimeranej miere konkurzných konaní. Osobitne problematické to je v prípade nových a inovačných spoločností, ktoré často nemajú prístup k vonkajšiemu financovaniu. Nachádzajú sa tak v nevýhodnom postavení napriek svojmu významu pri vytváraní budúceho rastu.

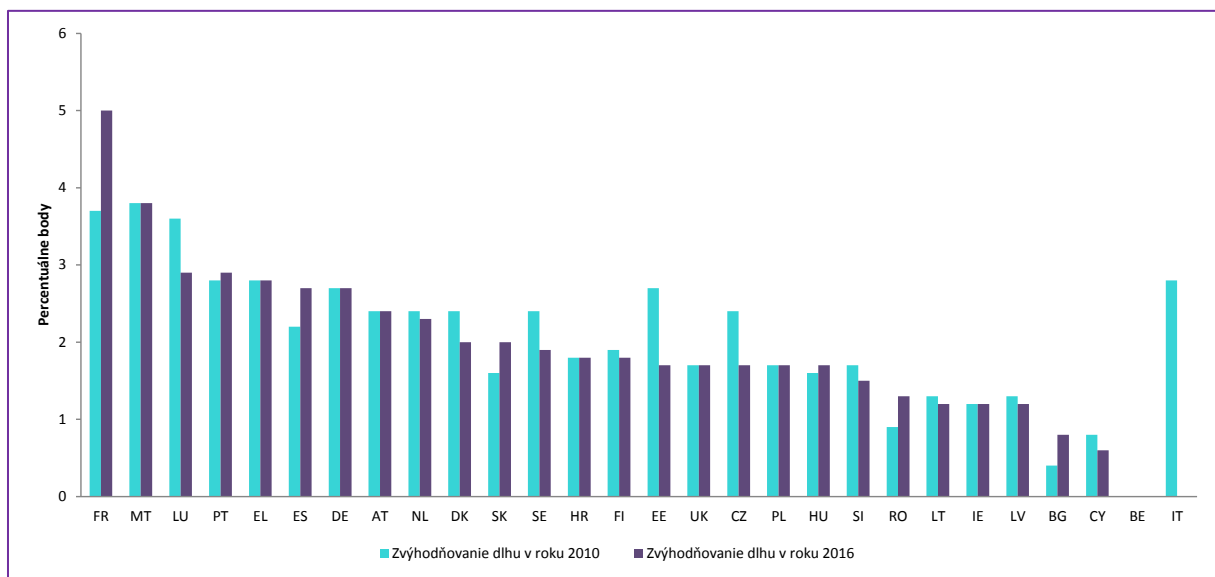
Asymetrický daňový režim pre dlh a vlastné imanie takisto využívajú niektoré nadnárodné spoločnosti na strategické organizovanie svojho dlhu tak, aby znížili svoje celkové daňové zaťaženie.

Krajiny s najväčším rozdielom medzi nákladmi na kapitál na vlastné imanie a na financovanie dlhu (miera zvýhodnenia dlhu) sú Francúzsko, Malta, Luxembursko, Portugalsko a Grécko.

V návrhu Komisie týkajúcom sa **spoločného konsolidovaného základu dane z príjmov právnických osôb (CCCTB) sa deformácia zvýhodňovania dlhu rieši ponukou úľavy pre rast a investície.** Touto úľavou by sa umožňovalo odpočítanie dane spoločnostiam, ktoré sa rozhodnú pre financovanie zvýšením vlastného imania namiesto financovania prostredníctvom dlhu. Odpočet by sa vypočítal vynásobením zmeny vlastného imania pevnou sadzbou zloženou z bezrizikovej úrokovej miery a rizikovej prirážky.

Úľava pre rast a investície by sa podporila dôslednými ustanoveniami proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam. Tým by sa zabezpečilo, aby financovanie prostredníctvom vlastného imania získalo podobnú úroveň daňových výhod ako dlhové financovanie, čím by sa vytvorilo neutrálnejšie daňové prostredie priaznivé pre investície.

Graf 10: Zvýhodňovanie dlhu vo financovaní spoločností v krajinách EÚ, 2016

Zdroj: ZEW (2016), Efektívne úrovne zdanenia podľa Devereuxovej/Griffithovej metodiky: priebežná správa z roku 2016. Projekt pre Európsku komisiu.

Poznámky: 1. Údaje vyjadrujú zvýhodnenie dlhu v zdaňovaní príjmu právnických osôb merané ako rozdiel v nákladoch na kapitál v prípade nových investícií prostredníctvom vlastného kapitálu a dlhu. Nákladmi na kapitál sa meria požadovaná minimálna návratnosť reálnej investície pred zdanením („hraničná investícia“) na dosiahnutie rovnakej návratnosti po zdanení ako bezpečná investícia na kapitálovom trhu. Spoločnosť ZEW za reálnu návratnosť bezpečnej investície štandardne považuje úroveň 5 %. 2. Na zohľadnenie odpočítateľnej položky pre vlastné imanie podnikov na Cypre, v Belgicku a Taliansku sa predpokladá, že sadzby týchto odpočítateľných položiek sa rovnajú trhovej úrokovej sadzbe v modeli. V prípade Cypru zostáva malé zvýhodnenie, keďže úľava sa neuplatňuje na investície do finančných aktív.

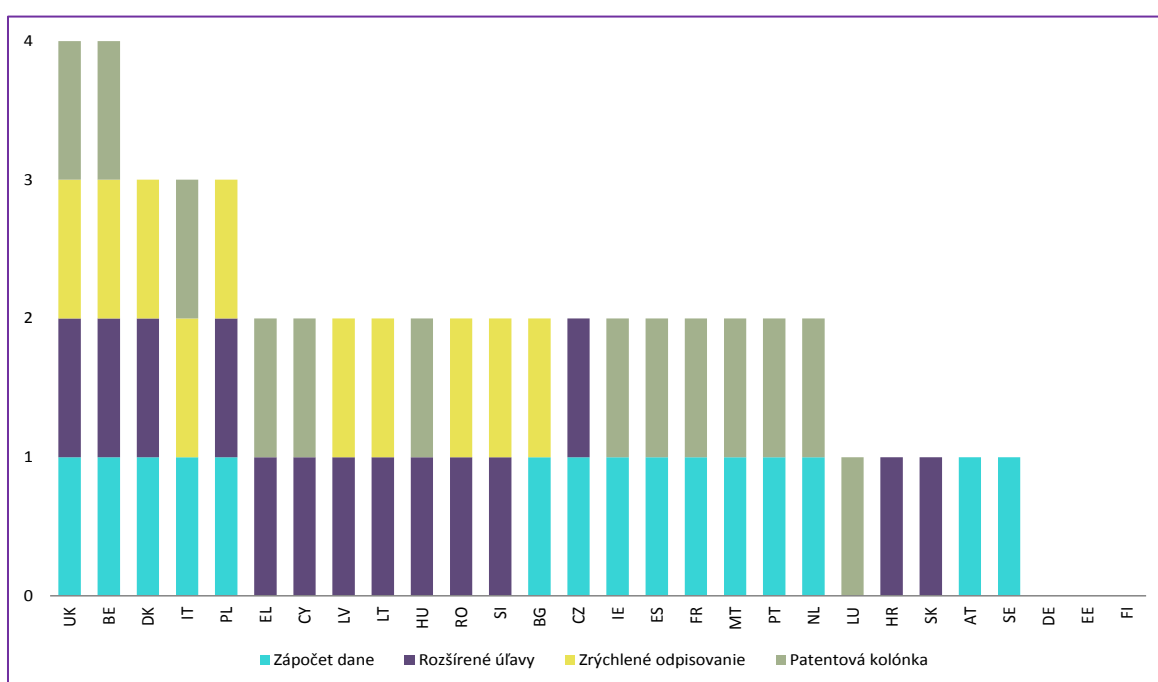
Vhodne navrhnuté daňové stimuly pre výskum vývoj podnecujú investície do výskumu a vývoja a inovácie. Daňové úľavy alebo zápočet dane na základe reálnych nákladov výskumu a vývoja sa považujú za osvedčený postup v porovnaní s režimami založenými na výsledkoch, ako sú patentové kolónky.

Patentovými kolónkami sa poskytujú daňové úľavy pri výstupoch z činností v oblasti výskumu a vývoja. Z výskumov

vyplýva, že nestimulujú výskum vývoj a môžu sa skôr využívať ako nástroj na presun ziskov, čo vedie k vysokým stratám príjmov.

Fiškálne stimuly na podporu investícií do výskumu a vývoja v súčasnosti využíva celkom 25 krajín EÚ. V nasledujúcom grafe sa uvádza, ktoré druhy daňových stimulov sa využívajú v jednotlivých krajinách.

Graf 11: Počet daňových stimulov v oblasti výskumu vývoja v krajinách EÚ, 2016

Zdroj: Spoločnosť CPB (2014) a podľa dostupnosti aktualizácia útvarov Komisie.

Poznámky: 1. V DE, EE a FI sa nevyužívajú nijaké daňové stimuly v oblasti výskumu a vývoja. 2. Stimul sa môže uplatňovať na daň z príjmu právnických a fyzických osôb, príspevky sociálneho zabezpečenia a daň zo mzdy. 3. V grafe sa zobrazujú len daňové stimuly. Priama podpora nie je zahrnutá.

V EÚ aj mimo nej sa čoraz dôležitejšou súčasťou súboru investičných a inovačných politík stali daňové stimuly pre rizikový kapitál a podnikateľských anjelov. Z grafu 11 vyplýva, že takéto daňové stimuly sa zaviedli v 13 krajinách.

Hoci investície rizikového kapitálu a podnikateľských anjelov vedú k vytváraniu pracovných miest a nárastu produktivity, ich rozvoj brzdí viacero faktorov. Tieto investície sú napríklad veľmi rizikové a informácie sú často nedokonalé. Pri prekonávaní týchto

prekážok investovania môže zohrávať úlohu daňový systém.

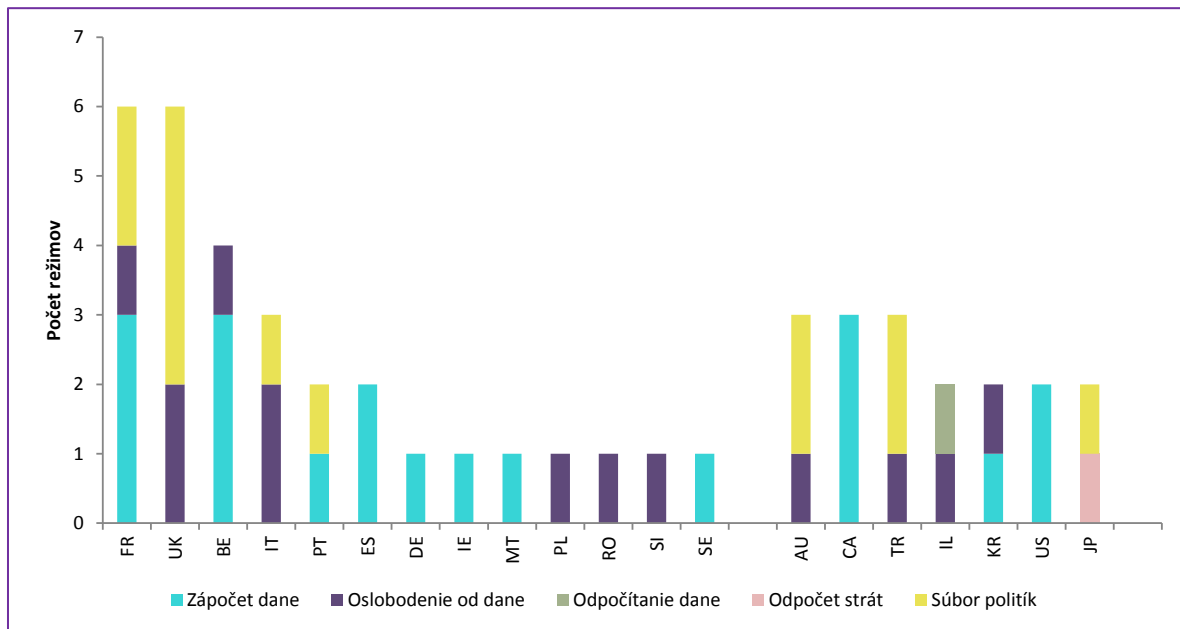
V nedávnej štúdii¹¹ v kontexte únie kapitálových trhov boli určené požadované prvky v štruktúre daňových stimulov pre rizikový kapitál a podnikateľských anjelov.

¹¹ PWC a IHS (2017), Účinnosť daňových stimulov pre rizikový kapitál a podnikateľských anjelov.

Režimami daňových stimulov by sa napríklad mohlo znížiť riziko investícií do malých a stredných podnikov (MSP) a startupov tak, že sa za priaznivých podmienok ponúkne zápočet dane vopred

alebo odpočet strát. Daňová úľava z kapitálových ziskov je prvok súvisiaci s výkonnosťou, ktorým by sa presadzovala kvalita investícií.

Graf 12: Počet daňových stimulov pre rizikový kapitál a podnikateľských anjelov, ktoré sa ponúkajú v krajinách EÚ a mimo Európy.

Zdroj: PWC a IHS (2017), Účinnosť daňových stimulov pre rizikový kapitál a podnikateľských anjelov, záverečná správa. Štúdiá, ktorú si objednala Európska komisia.

Poznámka: Súbor politik je kombinácia druhov stimulov. V grafe sa uvádza stav v jednotlivých krajinách k 31. októbru 2016. Viacero nových daňových režimov sa odvtedy zriadilo na Cypre a v Maďarsku.

Medzi krajinami EÚ stále existujú veľké rozdiely v nákladoch na dodržiavanie daňových predpisov. Zložitnosť daňových systémov, vysoké náklady na dodržiavanie predpisov a daňová neistota odoberajú produktívne zdroje a pôsobia ako prekážka podnikania a investícií. Vysoké náklady na dodržiavanie daňových predpisov majú osobitný vplyv na MSP.

Náklady na dodržiavanie predpisov väčšinou vznikajú v spojení s vynaloženým časom než ako priame náklady, napríklad v súvislosti s účtovníctvom.

V grafe 12 sa uvádza ročný počet hodín, ktoré spoločnosť strednej veľkosti potrebuje na splnenie svojich daňových povinností. Vynaložený čas zahŕňa hodiny potrebné na riešenie dane z príjmu právnických osôb, dane z pridanej hodnoty

a daní zamestnancov vrátane dane zo mzdy a príspevkov sociálneho zabezpečenia. Čas, ktorý takéto podniky potrebujú na dodržiavanie daňových povinností, môže slúžiť ako vhodný zástupný údaj pre výšku nákladov na dodržiavanie daňových predpisov v danej krajine.

Na zlepšenie podnikateľského prostredia by sa daňové systémy mohli reformovať tromi spôsobmi:

1. zjednodušenie a zníženie daňových povinností, najmä pre začínajúcich podnikateľov a menšie podniky,
2. rozšírenie škály elektronických služieb a ich sprístupnenie na jednotných kontaktných miestach,

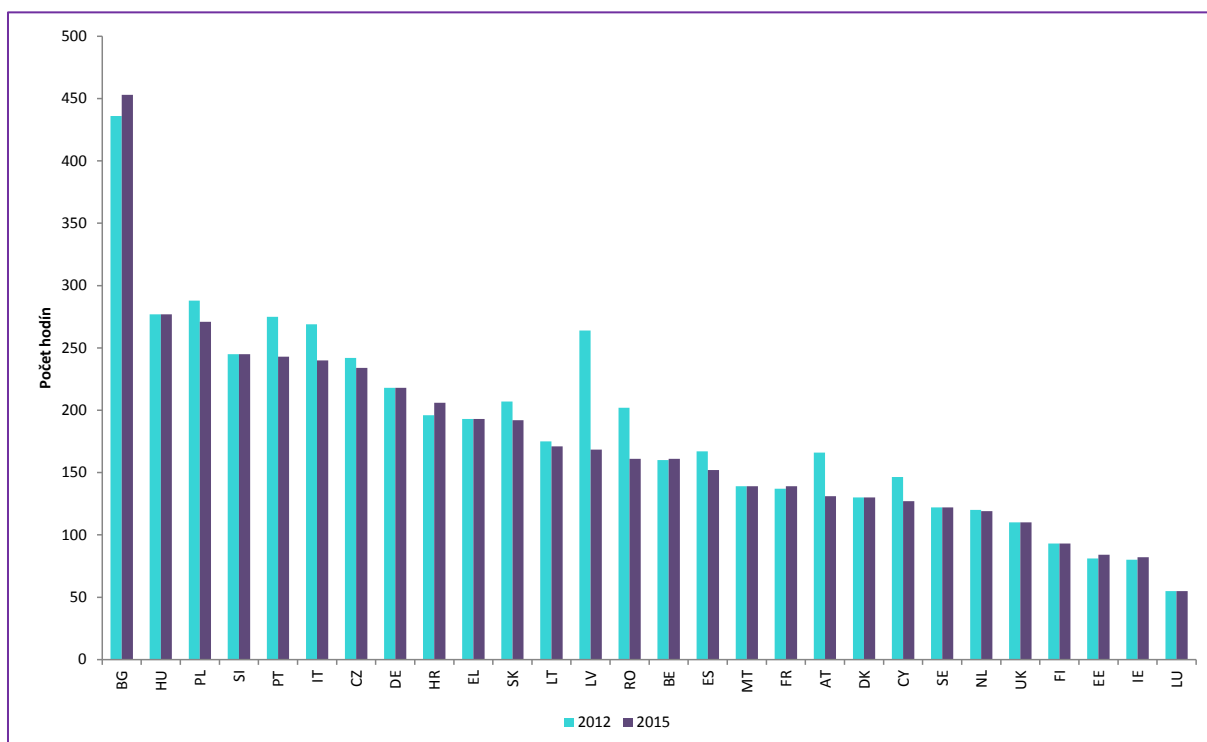

3. zvyšovanie informovanosti, informovanie a individuálna podpora daňovníkov z radov podnikov s cieľom pomôcť im dodržiavať daňové predpisy s využitím kanálov vrátane sociálnych médií.

Využitie nových inovačných podnikateľských modelov je dôležité pre nadčasové daňové systémy. Krajiny EÚ sa čoraz viac spoliehajú na

digitálnu integráciu na uľahčenie dodržiavania daňových predpisov a podporujú sa v ďalšom zjednodušení a objasňovaní uplatňovania daňových predpisov na kolaboratívne hospodárstvo. Podporujú sa aj v uľahčovaní a zlepšovaní výberu daní využívaním potenciálu kolaboratívnych platforiem, ktoré sa podporujú v spolupráci s vnútroštátnymi orgánmi.

Graf 13: Počet hodín, ktoré podnik strednej veľkosti ročne potrebuje na plnenie svojich daňových povinností, 2012 a 2015

Zdroj: Svetová banka (2016), *Doing Business 2017: Equal Opportunities for All (Podnikanie v roku 2017: Rovnaké príležitosti pre všetkých)*. Washington, D.C., Svetová banka.

4.2. Podpora tvorby pracovných miest a zamestnanosti

Mnoho krajín EÚ v posledných rokoch znížilo celkové daňové zaťaženie práce. Niekoľko krajín znížilo daňové zaťaženie práce v prípade osôb s nízkou mzdou a osobitných skupín, zatiaľ čo zvýšilo daňové zaťaženie práce skupín s vyšším príjmom.

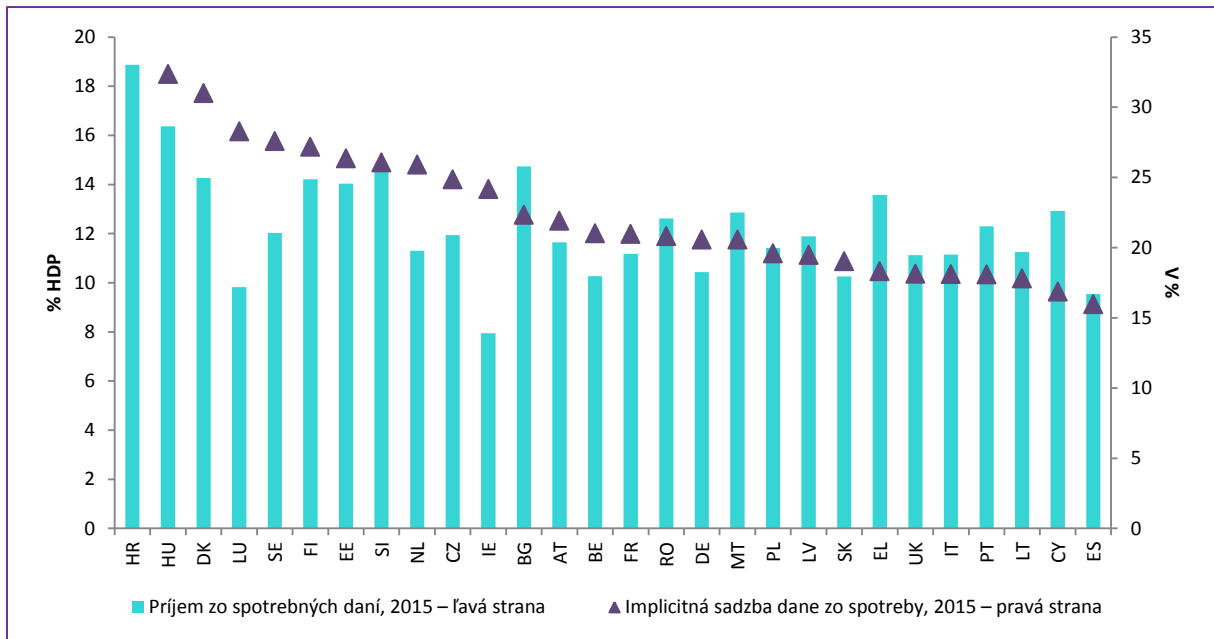
Neexistuje však nijaký jasný trend, pokiaľ ide o spôsob riešenia tohto daňového zníženia na strane financovania.

Pri určovaní alternatívnych zdrojov príjmov je dôležité zvážiť aj potenciálne regresívne distribučné vplyvy zvyšovania zdanenia v týchto oblastiach.

V nasledujúcom grafe sú uvedené príjmy zo **spotrebných daní** ako percentuálny podiel HDP v jednotlivých krajinách EÚ. V grafe je zobrazená aj implicitná sadzba dane zo spotreby v krajinách EÚ. Tá sa vymedzuje ako pomer príjmu zo všetkých spotrebných daní k výdavkom domácností na konečnú spotrebu.

Graf 14: Daňové príjmy zo spotrebných daní a implicitná sadzba dane zo spotreby, 2010 – 2015

Zdroj: Európska komisia (2017), *Daňové trendy v Európskej únii: vydanie z roku 2017, na základe údajov Eurostatu.*

Poznámka: V prípade Chorvátska nie je implicitná sadzba dane zo spotreby k dispozícii.

Periodické zdaňovanie nehnuteľností je druhým typom zdanenia, ktoré by sa mohlo zväžiť ako prostriedok na kompenzáciu zníženia daňového zaťaženia práce.

V nasledujúcom grafe sú uvedené príjmy z periodických daní z nehnuteľností ako percentuálny podiel HDP v krajinách EÚ.

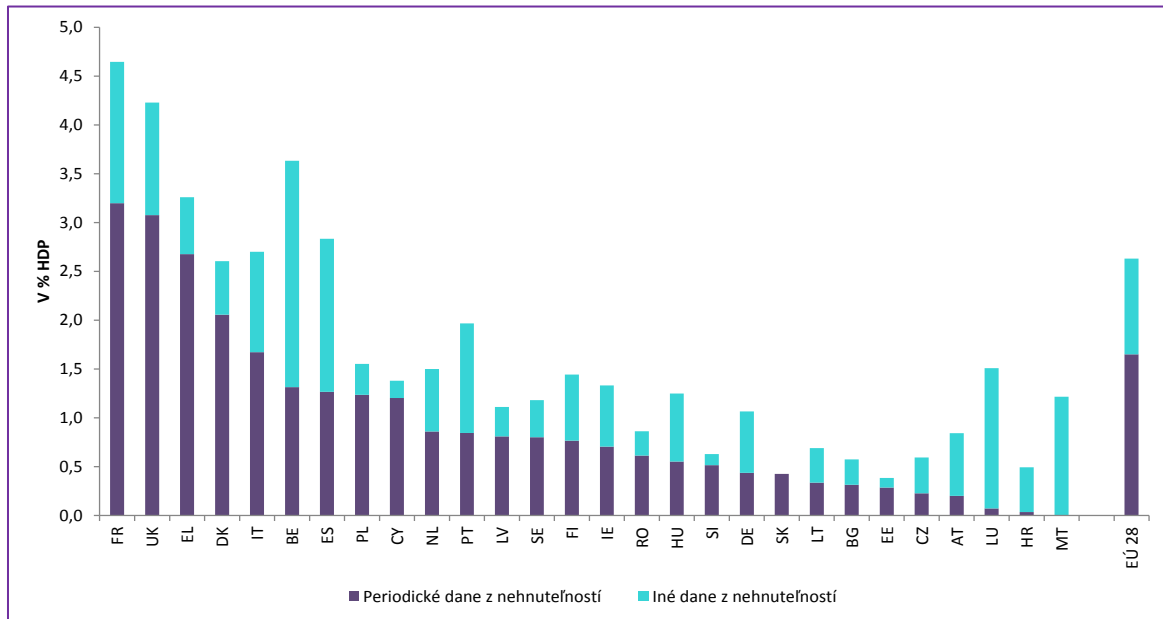
Periodické dane z nehnuteľností zostávajú vo väčšine krajín EÚ nízke a môže existovať priestor na ich zvýšenie.

V krajinách, kde sú súčasné systémy zdaňovania nehnuteľností vo veľkej miere založené na dani z transakcií, by vnútorný presun od dane z transakcií k periodickým daniam mohol takisto priniesť nárast efektívnosti¹².

Dôkladná analýza sa nachádza v tematickom informačnom prehľade venovanom trhu s nehnuteľnosťami.

¹² Daň z transakcií zvyčajne odrádza od transakcií, ktorými by sa nehnuteľnosti prideliovali účinnejšie, trh sa teda zužuje. Táto daň má takisto negatívny vplyv na pracovnú mobilitu vzhľadom na vysoké transakčné náklady vznikajúce pri zmene nehnuteľnosti.

Graf 15: Daňové príjmy z dane z nehnuteľnosti ako percentuálny podiel HDP, 2015

Zdroj: Európska komisia (2017), *Daňové trendy v Európskej únii: vydanie z roku 2017, na základe údajov Eurostatu.*

Poznámka: Údaje nezahŕňajú daň z príjmu fyzických osôb z imputovaného nájmu.

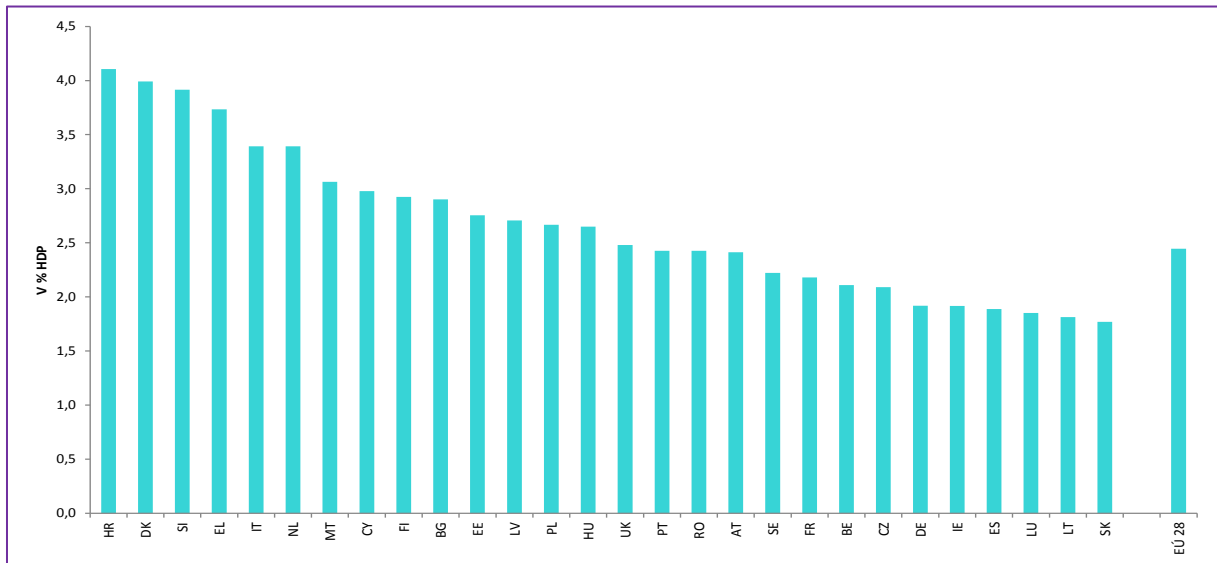
Tretím druhom zdanenia, ktoré by sa mohlo zväziť ako prostriedok na kompenzáciu zníženia daňového zaťaženia práce sú **environmentálne dane**. Tie by mohli prispieť aj k spravodlivosti stanovením ceny v prípade negatívnych externalít znečistenia alebo iných škodlivých činností a tak, že by pomohli stimulovať zmeny správania.

V nasledujúcom grafe sú zobrazené príjmy z environmentálnych daní – dane z energie, dopravy, znečistenia a zo zdrojov – ako percentuálny podiel HDP.

Príjem z environmentálnych daní ako podiel HDP sa od roku 2010 mierne zvýšil, aj keď sa mierne znížil ako podiel na celkovom zdanení.

Príjmy z environmentálnych daní predstavujú v priemere asi 2,4 % HDP a približne 4,1 % v krajine (Chorvátsko) s najvyšším príjmom v pomere k HDP. Zmeny v príjme z environmentálnych daní nie sú len dôsledkom zmien v sadzbách dane, ale aj zmien v základe dane. Pozoruhodné je, že za rovnaké obdobie klesla hrubá domáca spotreba energie aj konečná spotreba energie.

Graf 16: Príjem z environmentálnych daní, 2015

Zdroj: Európska komisia (2017), Daňové trendy v Európskej únii: vydanie z roku 2017, na základe údajov Eurostatu.

Poznámka: Environmentálne dane patria do štyroch hlavných kategórií — energia, doprava, znečistenie a zdroje. Dane z energie zahŕňajú dane z energetických produktov používaných v doprave aj na stacionárne účely. Dane z dopravy zahŕňajú dane súvisiace s vlastníctvom a používaním motorových vozidiel. Zahŕňajú aj dane z iných dopravných zariadení, ako sú lietadlá, a zo súvisiacich dopravných služieb. Dane zo znečistenia zahŕňajú dane z meraných alebo odhadovaných emisií do ovzdušia (okrem daní z emisií oxidu uhličitého) a vody, z nakladania s odpadom a z hluku. Dane zo zdrojov zahŕňajú akékoľvek dane spojené s ťažbou alebo využívaním prírodného zdroja.

4.3. Náprava nerovnosti a presadzovanie sociálnej mobility

Daňový systém zohráva úlohu v zmiernení nerovnosti a podpore sociálnej mobility, či už prostredníctvom predrozdelenia, prerozdelenia alebo nápravy či stimulácie správania.

V Európe existujú rôzne sociálne modely a suma verejných prostriedkov potrebných na ich financovanie sa líši.

Zabezpečenie dostatočných prostriedkov na financovanie verejných výdavkov by malo byť založené na:

1. správnom súbore daní s prihliadnutím na investície a aspektov zamestnanosti a

2. zabezpečení, aby každý člen spoločnosti zaplatil svoj spravodlivý podiel.

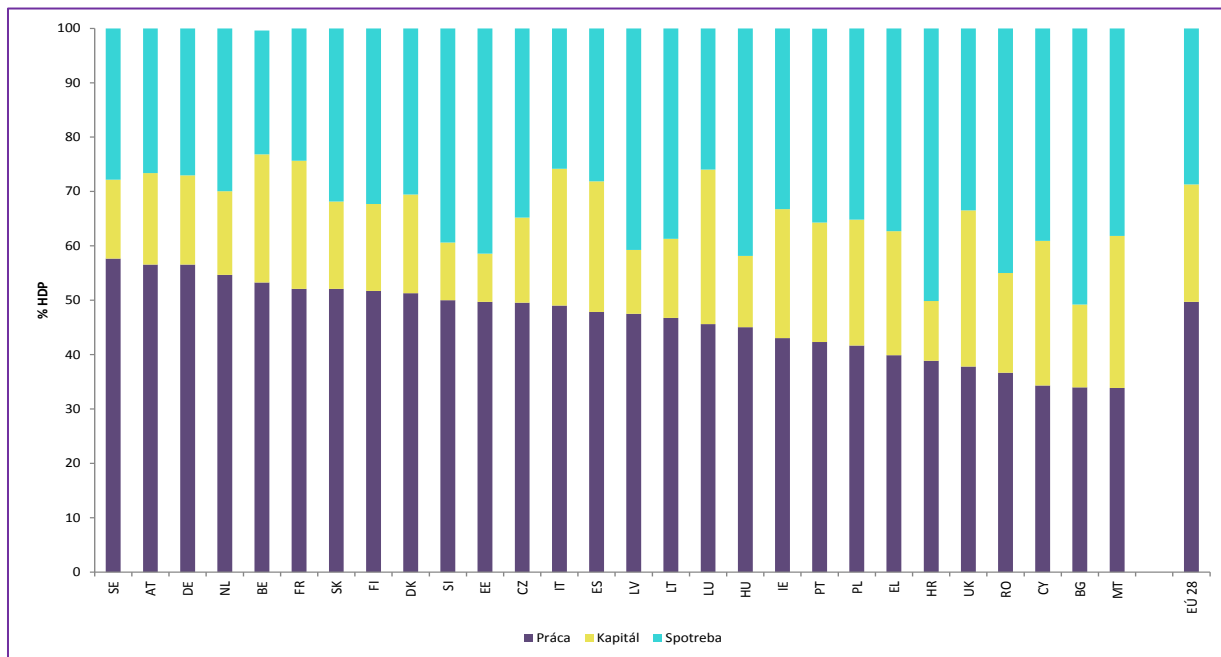
Štruktúra daňových systémov krajín EÚ sa líši, pokiaľ ide o sadzby dane a výber činností, ktoré sa zdaňujú.

V grafe 17 sa uvádza štruktúra daňových systémov podľa hospodárskej funkcie v krajinách EÚ, čím sa ilustrujú rozdiely medzi krajinami.

Zdanenie kapitálu môže byť primeraným prostriedkom na zlepšenie spravodlivosti príležitostí a rovnomernejšie rozdelenie bohatstva s náležitým ohľadom na aspekty efektívnosti.

V prípade zdanenia kapitálu sa však pri presadzovaní dodržiavania daňových predpisov vyskytujú praktické ťažkosti.

Graf 17: Štruktúra daňového systému podľa hospodárskej funkcie základu dane, 2015

Zdroj: Európska komisia (2017), *Daňové trendy v Európskej únii: vydanie z roku 2017, na základe údajov Eurostatu*.

Poznámka: Na účely tohto grafu zdanenie „kapitálu“ zahŕňa všetky ostatné kategórie, ktoré sa neklasifikujú ako práca alebo spotreba.

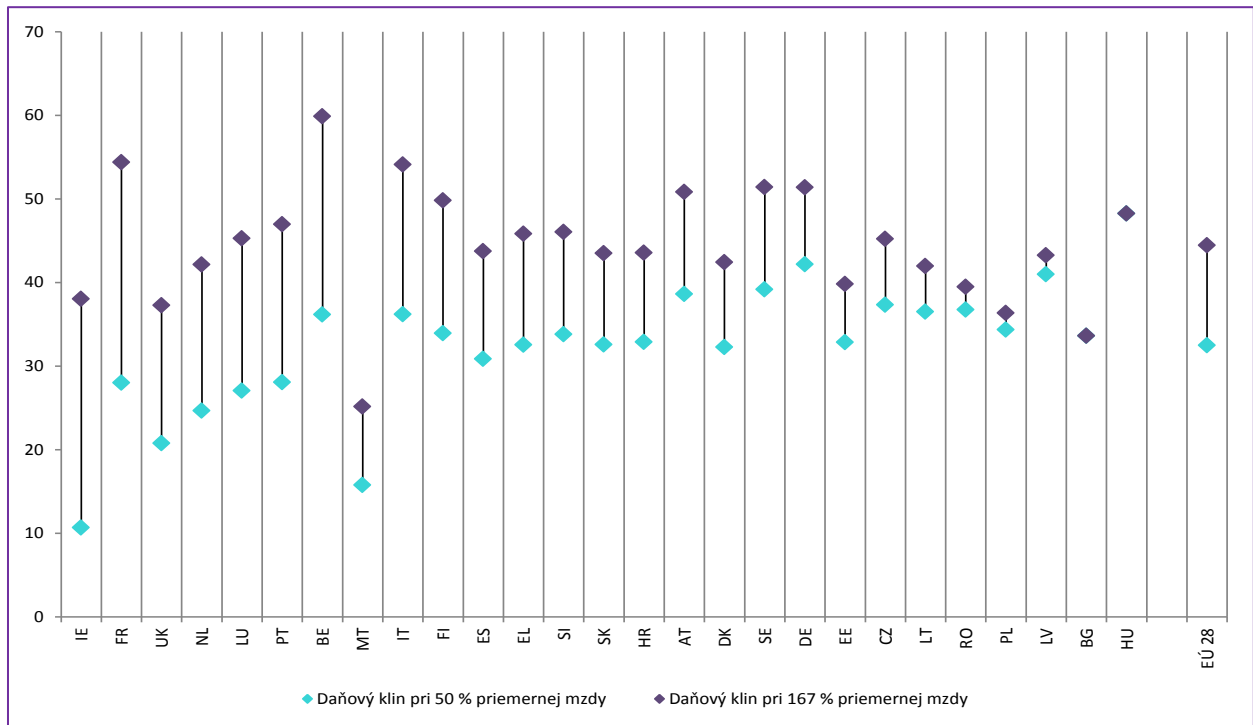
Progresívne zdanenie príjmu fyzických osôb je jedným dôležitým opatrením prerozdelenia v daňovo-dávkových systémoch. V nasledujúcom grafe sa uvádza miera progresívnosti zdanenia príjmu z pracovnej činnosti porovnaním daňového klinu v prípade osôb s vysokým a s nízkym príjmom.

Miera progresívnosti je teoretická, zakladá sa na štandardných sadzbách. Nezohľadňujú sa v nej daňové podvody, vyhýbanie sa daňovým povinnostiam ani daňové úniky.

Progresívnosť systémov dane z príjmu, najmä daňové zaťaženie osôb s nízkym príjmom, je takisto dôležité pre vytváranie pracovných miest, ktoré poskytuje cestu z chudoby a sociálneho vylúčenia.

Najprogresívnejšie systémy dane z príjmu z pracovnej činnosti má Írsko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo a Holandsko. Najmenej progresívne systémy dane z príjmu z pracovnej činnosti má Maďarsko, Bulharsko a Lotyšsko.

Graf 18: Miera progresívnosti zdanenia príjmu z pracovnej činnosti v krajinách EÚ, 2016

Zdroj: Databáza Európskej komisie pre ukazovatele v oblasti daní a dávok na základe údajov OECD.

Poznámka: 1. Údaje o daňovom klíne sa týkajú slobodnej a bezdetnej zárobkovo činnnej osoby. 2. V prípade Cypru nie sú dostupné nedávne údaje. 3. Krajiny sú usporiadané v zostupnom poradí podľa veľkosti pomeru daňového klínu na úrovni 167 % priemernej mzdy v porovnaní s daňovým klínom na úrovni 50 % priemernej mzdy. 4. Údaje za rok 2016 ešte nie sú k dispozícii za MT, HR, LT, RO, BG.

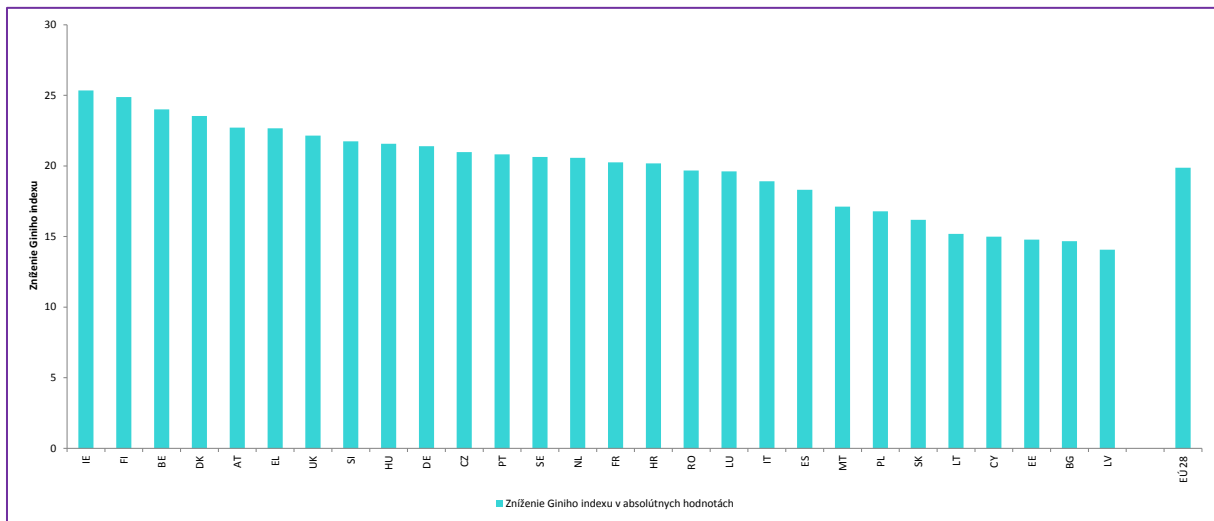
V nasledujúcom grafe sa zobrazuje **nápravná sila daňovo-dávkových systémov** porovnaním Giniho koeficientu trhového príjmu s Giniho koeficientom disponibilného príjmu (v absolútnom aj relatívnom vyjadrení).

Graf ilustruje skutočnosť, že zatiaľ čo daňovo-dávkové systémy sa podieľajú na boji proti príjmovej nerovnosti vo všetkých krajinách EÚ, rozsah ich účinku sa líši.

V niektorých krajinách EÚ zostáva príjmová nerovnosť vysoká, a to vrátane niektorých krajín, kde je prerozdeľovací účinok daní a dávok pomerne nízky.

Najsilnejší prerozdeľovací účinok vyjadrený v relatívnom znížení Giniho indexu sa prejavuje vo Fínsku, v Belgicku a Dánsku.

Graf 19: Nápravná sila daňovo-dávkových systémov v krajinách EÚ

Zdroj: Eurostat, 2016.

Poznámka: 1. Rozdiel medzi Giniho koeficientmi pre nerovnosť trhového príjmu (t. j. pred zdanením a dávkami) a nerovnosťou disponibilného príjmu (t. j. po zdanení a dávkach). Údaje o príjme sú upravené podľa veľkosti domácnosti (vyrovnanie). 2. Za IE, IT a LU nie sú k dispozícii údaje za rok 2016, namiesto toho boli použité údaje za rok 2015.

4.4. Dodržiavanie daňových predpisov¹³

Presadzovanie bolo a zostáva kľúčovým nástrojom na dosiahnutie väčšej spravodlivosti daňových systémov. Týka sa plného využitia právomoci subjektu verejného sektora s cieľom prinútiť daňovníkov, aby robili to, čo je správne. To zahŕňa cezhraničnú spoluprácu, účinné audity a prístup k informáciám a spravodajským informáciám, ako aj rýchle postupy vymáhania.

Okrem toho **je nevyhnutné rôznymi prostriedkami presadzovať dôveru, transparentnosť a kultúru dodržiavania daňových predpisov:**

- účinne informovať daňovníkov o hodnote získanej prostredníctvom daňových príjmov, monitorovať výkonnosť daňových orgánov a ukazovať jej výsledky,
- podporovať daňovníkov, aby sa pri platení daní správali etickejšie, pomocou komunikačných a vzdelávacích kampaní vysvetľovať,

prečo je dôležité, aby každý zaplatil svoj spravodlivý podiel. Tieto kampane by mali byť zamerané najmä na mladých ľudí – daňovníkov zajtrajška,

- spolupracovať s podnikmi na zlepšení dodržiavania daňových predpisov, využívať pri tom zistenia behaviorálnej ekonómie s cieľom podnietiť daňovníkov, aby urobili správnu vec v správnom čase.

V rokoch 2016 – 2017 krajiny EÚ pokračovali v prijímaní opatrení na zlepšenie svojich systémov, čo bolo pokračovaním trendu z uplynulých rokov.

Napriek reformám a dosiahnutému pokroku však daňové úniky a podvody naďalej predstavujú pre Európu veľkú výzvu. Boj proti daňovým únikom preto zostáva prioritou Komisie, čo sa odráža v množstve iniciatív v tejto oblasti.

Jednou z nich je modernizácia systému DPH, ktorá prispieva k boju proti podvodom. Komisia prijala v rokoch 2017 a 2018 komplexný balík predpisov o reforme DPH s cieľom bojovať proti rastúcemu riziku daňových podvodov, ako aj zjednodušiť povinnosti spoločností v oblasti DPH a poskytnúť členským štátom väčšiu flexibilitu pri vymedzovaní

¹³ Otázka agresívneho daňového plánovania a vyhýbania sa daňovým povinnostiam je témou samostatného prehľadu.

produktov, ktoré by sa mali zdaňovať
zníženými sadzbami.

5. UŽITOČNÉ ZDROJE

- Európska komisia, Daňové politiky v Európskej únii: prehľad z roku 2017, pripravuje sa.
- Európska komisia, Daňové trendy v Európskej únii: vydanie z roku 2017, Luxemburg, 2017.

Dátum: 28. 9. 2017